

## Білорусь. Характеристика положення та господарства країни

Білорусь - країна перехідної економіки, яка уклала з Росією договір про створення союзу двох незалежних держав з найтіснішими зв'язками, включаючи фінансову та військову сфери. Вона входить до складу ООН та СНД.

**Географічне положення.** Країна розташована на сході Європи, на перехресті транзитних шляхів, проте не має виходу до моря. Межує з Україною, Росією, Латвією, Литвою та Польщею.

**Форма правління і державний устрій.** Білорусь за формою правління — республіка, главою якої є президент, а законодавча влада належить двопалатному парламенту (Національним зборам). За адміністративно-територіальним поділом до складу держави входять 6 областей і муніципалітет — м. Мінськ.



**Природні умови і ресурси.** Природні умови в цілому сприятливі для розвитку господарства. Рельєф — рівнинний. Клімат — помірний, кількість опадів (до 700 мм/рік) перевищує випаровуваність, що спричиняє заболочення значної частини території. Переважають малородючі дерново-підзолисті грунти. Більшість сільськогосподарських угідь потребують вживання меліоративних заходів. Найбільші річки — *Дніпро, Сож, Прип'ять, Західна Двіна, Німан*. Загалом Білорусь характеризується наявністю великої кількості річок (близько 3 тис.). Крім того, у країні є багато озер. Лісами покрито 30 % території — це чималі запаси деревини. Природні багатства надр незначні. Добувають торф — основне паливо країни. Є невеликі запаси нафти, кам'яного та бурого вугілля, кухонної та калійної солей. Білорусь багата на будівельні матеріали: вапняк, глину, скляні піски, крейду.

**Населення.** Національну основу населення країни становлять білоруси — 79 %. Проживають також росіяни (12%), українці (4 %), поляки (3 %) та інші народності (2 %). Основні мови — білоруська та російська, які належать до східнослов'янської групи індоєвропейської мовної сім'ї. Густота населення — близько 50 осіб на 1 км<sup>2</sup>. Природний приріст населення становить 0,1 %. У Білорусі зафіксований високий рівень урбанізації — 71 % міських жителів. Найбільші міста — Мінськ, Брест, Гомель, Вітебськ, Гродно, Могильов. За релігійним складом переважають християни: православні та католики (це зумовлено тим, що до Другої світової війни західна частина території Білорусі входила до складу Польщі, де панівна релігія — католицизм).

**Господарство.** Розвиток багатьох галузей промисловості Білорусі спирається на власні трудові ресурси і залежить від імпорту сировини.

Основою паливно-енергетичного комплексу є торф. Останнім часом країна використовує велику кількість імпортного газу, що транспортують з України та Росії по газопроводах Дашава — Мінськ, Щорс - Гомель, Вуктил — Торжок - Мінськ. Це становить чверть палива, потрібного країні. Білорусь імпортує і нафту. Найбільші ТЕС — Василевицька, Березовська, Лукомльська, Білоруська. Малопотужні ГЕС мають лише місцеве значення.

**Машинобудування** добре розвинуте. Автомобілебудування представлено виробництвом дизельних, вантажних автомашин у Мінську і Могильові, самоскидів великої вантажності - у Жодино. У країні створено розгалужену мережу підприємств з виробництва тракторів, комбайнів та іншої сільської господарської техніки і комплектуючих деталей (Мінськ, Гомель, Бобруйськ, Вітебськ, Ліда, Борисов). Виробництво меліоративного обладнання зосереджені в Гомелі і Мозирі. Верстато-, приладобудівна та електронна галузі розвиваються в Мінську, Вітебську, Гомелі, Молодечно, Могильові, Мозирі. Там виробляють електродвигуни, спецапаратуру, різноманітні прилади, холодильники, телевізори, радіоприймачі, фотоапарати, годинники, освітлювальні лампи. Налагоджено виробництво обладнання для різних галузей промисловості: торфовидобувної (Гомель, Мозир), легкої (Барановичі, Орша), харчової (Гродно), шляхового будівництва (Мінськ, Могильов). На експорт йде 85 % продукції машинобудування. Новими галузями промисловості для Білорусі є чорна та кольорова металургія.



У хімічній промисловості значна частка припадає на виробництво калійних добрив (Солігорськ, Гомель), пластмас (Гродно), синтетичних волокон (Могильов, Гродно, Полоцьк) та смол (Полоцьк). Розвиваються виробництво товарів побутової хімії, лакофарбової, лісохімічної та гумової продукції (Новополоцьк, Могильов, Гомель, Гродно), а також нафтохімія (Гродно, Гомель, Мозир, Полоцьк, Мінськ).

Продукція промисловості будівельних матеріалів (залізобетонні конструкції, цемент, скло, цегла тощо) виробляється як для внутрішнього ринку, так і на експорт.

**Лісова та деревообробна промисловість** характеризується збільшенням кількості підприємств цієї галузі та нарощенням їх потужності. Підприємства працюють на власній і довізній сировині (Вітебськ, Шклов, Добруш, Мозир, Пінськ, Івацевичі).

Легка промисловість представлена виробництвом бавовняних, шовкових, вовняних, лляних тканин, трикотажних, швейних та шкіряно-взуттєвих виробів. Основні центри: Могильов (шовковий комбінат), Барановичі (бавовняний комбінат), Мінськ і Гродно (вовняні комбінати), Гродно, Мінськ, Гомель, Брест (фабрики трикотажних виробів), Орша (льонокомбінат), Брест, Вітебськ (фабрики килимових виробів). Продукція легкої промисловості широко експортується до сусідніх країн.

З галузей харчової промисловості найбільш розвинуті м'ясна, молочна і плодоконсервна, крохмальна і спиртова, що переробляють місцеву сировину. Білорусь повністю задовольняє власні потреби в харчовій продукції та експортує масло, м'ясо, кондитерські вироби, плодоовочеві консерви тощо. Підприємства харчової промисловості є в кожній області.

У сільському господарстві розвинуті як рослинництво, так і тваринництво. Сільськогосподарські угіддя займають майже 50 % території країни. Зернові культури (ячмінь, жито, гречка) становлять основну частку рослинництва — 45%. Під картоплею, що є головною експортною культурою, зайнято 12% сільськогосподарських угідь. Під технічними культурами, серед яких є льон-довгунець, — майже 5%. Основою тваринництва є розведення великої рогатої худоби молочних і м'ясних порід та свинарство. У приміських господарствах розміщено птахоферми.

Найбільш розвинутим видом транспорту Білорусі є залізничний. Її територією проходять транзитні залізничні колії, що з'єднують країни Східної і Центральної Європи. Головні транспортні вузли — Брест, Мінськ, Гомель. Важливу роль у вантажо- та пасажироперевезеннях відіграє автомобільний транспорт. Довжина автошляхів з твердим покриттям на території держави становить близько 52 тис. кілометрів. За допомогою трубопровідного транспорту країна імпортує сировину. Річковий транспорт розвинутий недостатньо, оскільки більшість річок, незважаючи на їх велику кількість — не судноплавні. Останнім часом набуває розвитку авіатранспорт.

**Зовнішньоекономічні зв'язки.** Основні торгові партнери Білорусі — це країни СНД. Частка товарообороту з Україною становить 3,4%. Експорт Білорусі складається переважно з готових промислових виробів, а імпорт — з палива і споживчих товарів.